

Juba varasti käis Lalleu koolimaja
 (praegune algkoolide maja) ümber selts-
 konna- ja ühisnõmra töö. Minu ema putu
 järgi olid aland koolmeistu Oras (või Oras),
 kes õpetanud rahvalaule ja aland ema
 koos. Hiljem hakkas laulu õpetama kohalik,
 lauljate juht noorem poeg Eduard Nilibert,
 kes pidas Tallinnas koolmeistu ametit. Hiljem
 juba, kui mina ka mäletama hakkasin, oli
 keoripühade August Saunak lauljate juht ja
 muusik Lalleu ja Nadalanna. Kõik inimesed,
 mõned ühised ka Käbi- ja Kestja külast.
 Ka näitavõrgu takti. Puid peeti koolimajas,
 sest polnud veel rahvamaja või seltskonnas
 nimelusega, seltsimaja. Mäletan, olin alles
 väike poisipõlv, kui isa-ema mind kaa-
 sa võtsid ja läksime koolimajja kus tei-
~~mus päeval ja hiljem õhtul pidi. Mäletan,~~
~~pränd toimunud igasugused osavõtmängud,~~
~~oli loteri ja ennelõõsimine ja „õngitsamine“.~~
 Siinane teimus nii, et riidega varustatud kabi-
 nis istus mees või naine, kuhu oli kokku teo-
 elud igasugust pidi- pidi kraami, raua
 ja muu asju. „Õngitsaja“ võttis siis kätti
 välisvina äärel kapi, millele oli nõõniga

otsa seatud korus. Nüüd lasus "õngitseja"
kontsu nõuga üle kabiini ääre kabiini.
Seesalija aga piilus riide vahel kus on "õngit-
seja" ja pani siis vastavalt asja korusse otsa.
Nalja oli palju kui mõni rinas ja uhke hoo-
hanna tõmbas välja vana kalossi või katkised
püürid, mõn^{ele} nipsana^{le} peilile satus õnge
otsa kallsudest valmistatud beeki. Rahvas ümber-
ringi vaeris ja tõlv oli palju. ~~Ka uuemaid~~
~~asju oli tinnereid "õnge" otsas. Üks asutus väänge~~
oli niisugune, et kaks-kolmekümne sentimeetri-
lise läbimõõduga palk, mis oli hästi oikudans
ja libedans hõõrdatud, oli piisti maasse pau-
ded. Palgi kõrgus oli 5-6 meetrit. Palgi ülval
otsas oli teõded risti põinpuu, mille küljes ~~sis~~
rippusid asjad, kas komprexi kotid, või
vahatasid või mõni muu asi. Kis saouis veei
nüüd oma arvant ja jõudu püürida ja
ronida mööda libedat palki üles ja väp-
sata siält oma asi. Üksikutile oli see vaid
jõu kohane ja kui ronija poolelt teelt alla
liikis, oli jällegi pealtvaatajal valpa ja
vanu kui palju. Niisugusid iiritusi ja
uul palju teinigi oli veel. ~~Ma ütlan~~, et ~~Män-~~
gis puhkpilli orkestri ja mängijad oli kogu
madruse riietis. ~~Näiballa oli mingi muu~~
~~orkestri.~~

Õhtul toimus koolimaja sees näitemäng ja pärast vahvas tantsis. Mäletan, et tantsus mängis üks mees löötsapilli ja väime poisid käisid trianglit kaasa.

See ma hakkasin juba midagi taipa-
ma ja ilmaellust arusaama, on mul meelde jääd-
nud, et sin ümbruses tegutsesid kaks seltsi: vaa-
matukoguselts ja tuletoje selts. Esimene teostas
peamiselt Nadalama külas ja teine oli rohkem
Lalbu küla selts. Nagu taipasid ja kuulsid, olid
neil omad konfliktid ja hõõremised. Hiljem aga,
kui hakati ühiskondlikus korras ehitama tuleto-
je seltsile maja, siis saadi ühe mütri alla ja jäi
ennistatuma vaid tuletoje selts, kes siis hakkas or-
ganiseerima maja valmisaamisel piduri ja
muud üritusi. Maja materjal vuti välja ühiskond-
likus korras - talgutega. Ka suurim osa ehitusmater-
jali: palked, kive, andsid talupidajad oma-
metsast. Suur töö tehti ühiskondlikus ^{korras} are
maja ehitamisel ja ümbruse korvustamisel.

Selle ehitustöö ajal ja hingens maja ehitamise ajal
ja ka edaspidi, oli Välgatõe talu peremees Otto
Kilibert, kes võis oma vabad ajal, mis talu tööst
üle jäi, seltsinajale (nü nimetati siis seda ma-
ja) kulitas. Maja valmimine oli suureks siind-
musena ümbruskonna vahvale. Eelnes seltsi
tegevus. Rohkem hakati korvustama vahvale
piduri ja teisi üritusi. Lõuna selle aja kohta
oli võrdlemisi suur saal ja avar näite lava

harvati kuni tundma ka kaugemalt ja
peagi tulid enimma elukutselised kellestki.

Ühesõnaga - seltsi elu arenes järsusti.

Jätkas siganoor H. Saarese juhtimisel. Pasuna-
koor, mis varem koos käis Vastja koolimajas
ja Kalku koolimajas, koondus nüüd seltsimajja.

Õrimumisena pasunakoori juhiks oli Karl du-
berg Haanla külast, siis juhuan Samburg sa-
malt külast ja hiljem väga kauge aega juhuan-
nis Sakm Kalku külast. Kuna sel ajal meid
õrmituid ega ka akordioonimängijaid pol-
nud, oli puhkpill ainuke õrmitu, mil tuli män-
gida ka tantsus. Sel ajal mängijatest puu-
leust ei tuntud, kuna noori õppis kogu aeg juun-
de.

Näitemängude juhiks ja lavastajaks oli
kauge aega August Kivima Nadalamast. Mängi-
ti maha pikad mitmevaatuslised näitemän-
ged, mis täitis siis ka kogu me kava.

Põhimõte oli see, et vaatajad saalis saaksid
valja ja naeru. Laval, ~~es~~ oli lava see olemine,
kus istus ~~sis~~ etteüttele ja ~~nelli oli mistardatud~~
väikene ^{ses} kongikene ^{ses}, et peanapp rahval saali
nätle ei paista. Saalt ka siis sosistas näitleja
näitlejatile tensti ette. Juttus ka nii, et mõni
tegelane oli oma tenstiga päris hädas ja
vaatas kogu aeg kongi poole, et ~~saalt~~ ^{saalt} ~~oli~~
~~saada~~ ja juttus ka nii, et etteüttele õeldud
tenst oli enim saalis kuulda, kui nätle-
ja seda ütles. Kuid seda ei pandud pa-
traks.

Kui Ohekatu algkooli tuli õpetajaks
 Falpsepp, tema mees oli mingisugune
 teatri teglane, võttis viimane näitemän-
 gide asja oma hoole alla ja lavastas mitu
 suurimat ja raskemat tükki, näitus: Aendus
 ja Pearu (meie kargamäe) Kaena jümal,
 Aetud talu j. t. Muidegi palavanni tegemine oli la-
 valt kadunud ja lavastused tulid hästi välja.
 Aetivõimad näitemängu tegijad oli tol ajal; Hilme
 Kõiv, Ella Kuroja, Otto Kuroja, Otto Nilibert
 Kalku külast; Elmo Saarma, Eduard Saulip, Au-
 gust Kivima, Eri Kivima Nadalamast ja veel
 paljud teised.

Peod peeti vandidult pühapäeva õhtul. Peod
 kestsid hommikuni kella 3 - 4. ni. Suvel juba kõitai,
 kei polised noju länsid. Peol käidi jalgsi, jalgra-
 tastega ja käisid ka hoburannitiga või talve
 saanidiga. Suvel, mil tööpäev algas hommikul vana,
 mindi peolt koki tööle. Kui parasnakoov, kus tantsu-
 muunikat tege, väsis ja tege vahaja, siis rahvas
 saalis organiseerisid ise ringmänge lauludega,
 mille refräänid osa tantsite. Siis oli ju hea võima-
 lus sama hästi ka neil endale tantsupartnerit
 valida. Ringmängest võidid peaaegu vandidult
 kõik saalis olivad osa. ja lauluviisidest peudes
 si tulnud. Laulsid peaaegu kõik. Kuna sel ajal
 peudes eltuvalgustus, põlesid igas ruumis suu-
 red putraaliumi lambid, mis tavaliselt rippusid
 laes.

Kui seltsile käis täie hooa, siis spordi tegemi-
siga aldi tagasihoidlikumad. Määl ei olnud moodus-
tatud spordihingeid, kus oleks villega tegelused.

Neid siiski sada tehti omal algatusel. Enamasti igas
külas oli võrkpalli plats, kus õhtuti noored palli
tagusid. Samuti mängiti jalgpalli. Kergejõustik
oli tagasihoidlikum. Meidugi sai ju proovitud

ka, kus suudab kõrgemalt või latti hüppata |
Sageli mängisime kahe naaberküla. Kallu ja
Nadalonna küla poisid kaes | Võrkpallis sai oma-
vahel võistelda | kuna jalgpall nõudis rohkem
poisse ja siis igas külasse võistlusspordi poisse
ei jätunud. Siis moodustasime ühise võistlusu-
na ja käisime naaber valla poistega võistle-
mas. Me mängisime Rapla, Lelli, Järvakandi
ja uut küla valla poistega | Kohilaga ei jul-
genud mängima minna, sest seal oli juba
kindel jalgpallimeeskond nimega „Püri“ |
kus käis juba tähtsamatel võistlustel. Sgaal
pühapäeval sai jalgpalli taga ootud päev
läbi ja järgmisel päeval olid jalad täiesti
haiged. Kuid järgmisel pühapäeval olid
jalad juba terved ja sai jälle minna.

Seemne aja võistlusi peeti Keavas, sest seal oli
selle aja kohta väike ehitatud hea spordivälja,
jooksuradade, hüppelauade ja kooli muru
jalgpalliväljakuuga. Seal peeti ka kergejõustiku
võistlusi. Avata võib, et need organiseeris
mingisugune Harju maakonna spordi organisat-
sioon, kuna Keava spordiväljakuul peeti maakon-
na vanimad.

~~mõistelda või igapäev, kel sellest hest
 ja tahtmist oli. Tavaliselt mõisteldi kas
 tennistega või jalgu jalgu. Arsti luba pol-
 nud vaja. Väistajaid ja pealtvaatajaid
 jätus.~~

- Ühest asjast, millest ei saa ega tohigi mööda
 minna oli see, et kunagine Eesti ja viit ka Soome
 põrimeist Lura, käis rahvamajas rahva-
 majja, kohver väpis abas ja õpetas ja kutsus
 poisse põssi õppima. Ta oli väsimatu hing ja
 poistele hea sõber ja õpetaja. Tema harju maa-
 nond teda tundis ja oli alati oodatud kuu-
 tuli. Ka ~~sin~~ Kehrna seltsimajas on ta küll
 ja küll käinud ja poisse põssima õpetanud.
 Kuid siiski tema töö ~~seltsimajas~~ ei kannud
 vilja, sest nimelaid põssijaid ~~pole siit võtta-~~
~~uid~~, ~~ku~~ ~~välja~~ ~~arvata~~ Paul ^{peale} ~~feurupi~~, ~~kes~~ ^{pole võtta-} ~~pou-~~
 dis peaaegu vabariigi taxmile, neid siin kat-
 uostas ta elu.

~~Parimatult poistest või spordipoistest keda
 võis siit kandaist nimetada, olid vennad
 Selliskaid, Oskar Tesaar; Elmo Mahoni, siin
 veel pallivendajad Osvald Veimaa, Nanni
 Aleksejev, Baroni Alfred ja ega minagi
 kahtunud uskult peududa.~~

~~Tütarlapsed spordiga ei tegeleud, võit alla
 vähese määralt võmpalliga. Väistronda meie
 kandis küll ei alnud.~~